

mgr JOANNA KALAGA

STRESZCZENIE PRACY DOKTORSKIEJ

**Specyfika kształtowania dźwięku i budowania ekspresji
w twórczości wiolonczelowej Gaspara Cassadó
na przykładzie wybranych kompozycji**

Gaspar Cassadó był hiszpańskim wiolonczelistą, który koncertował, komponował, a także tworzył transkrypcje dzieł innych wielkich mistrzów. Urodzony w Barcelonie w 1897 roku od najmłodszych lat miał styczność z muzyką dzięki swojemu ojcu Joaquimowi Cassadó. Największą wiedzę muzyczną i umiejętność gry na wiolonczeli zdobył u swojego mistrza Pablo Casalsa, który był jego nauczycielem i przyjacielem przez długie lata, nie licząc poróżnienia się wiolonczelistów w okresie II wojny światowej. Cassadó koncertował po całym świecie, między innymi ze swoją żoną, pianistką Chieko Hara. Kompozytor eksperymentował również z instrumentem, wynajdując nowe rozwiązania dotyczące trzymania smyczka czy też zniwelowania problemów z podnoszeniem się i opadaniem podstawka, co wynika z różnego poziomu wilgoci mającej wpływ na tę część instrumentu. Jego najbardziej znane dzieła to m.in.: *Requiebros*, *Suita na wiolonczelę solo* czy *Taniec zielonego diabła*. Oprócz obszernej twórczości na wiolonczelę, w jego dorobku figuruje kilka pozycji na gitarę i różne składy kameralne. Jest autorem transkrypcji obejmujących opusy ponad pięćdziesięciu kompozytorów, w tym m.in. Chopina, Bacha, Brahmsa, Schuberta, Mozarta czy Debussy'ego.

Dokładny opis tematu dysertacji poprzedzony został ogólnymi założeniami wydobycia dźwięku, poczynając od genezy instrumentów smyczkowych, przez charakterystykę brzmienia wiolonczeli po problemy natury technicznej lewej i prawej ręki, co bezpośrednio łączy się z wydobyciem i kształtowaniem dźwięku. Wypowiedzi takich wiolonczelistów jak Kazimierz Michalik, Kazimierz Wiłkomirski czy Roman Suchecki pozwalają głębiej zrozumieć specyfikę szlachetnego tembru.

Główny temat omawiany jest na podstawie przeprowadzonych analiz pięciu wybranych utworów wiolonczelowych Gaspara Cassadó zawartych w pracy oraz w zarejestrowanym dziele artystycznym (głównej części pracy doktorskiej). Analiza zrealizowana jest pod kątem pomysłów harmonicznym, dźwiękowym i artykulacyjnym kompozytora, co ukazuje różne rodzaje ekspresji.

Pierwszym opisywanym utworem Gaspara Cassadó jest *Sérénade*, łącząca charakter typowo hiszpańskiej harmonii z romantyczną estetyką. Kompozytor pozwala w niej na wiele dowolności interpretacyjnych oraz przedstawia ciekawe rozwiązania i zawieszenia harmoniczne, będące następstwem tej stylistycznej hybrydy.

Sonata nello stile antico spagnuolo to utwór, którego pierwsza część ukazuje prostotę i nawiązanie do sonat barokowych, poprzez drugą, wnoszącą dużo akordowego i ciężkiego, a zarazem bogatego i pełnego kolorytu brzmienia aż do trzeciej, opartej na „lekkim” temacie z wariacjami. Obraz całości pozwala dostrzec nawiązanie do dawnych stylów, epok czy technik, jak i różnorodność harmoniczną i dźwiękową.

Requiebros to miniatura wiolonczelowa perfekcyjnie oddająca hiszpański charakter kompozytora. Cassadó stosuje tu wiele ozdobników, pomysłów harmonicznym typowych dla muzyki hiszpańskiej i niezmiennie – różnych kolorytów brzmieniowych.

Taniec zielonego diabła to kolejna miniatura. Jest utrzymana w żartobliwym, figlarnym, niemal groteskowym charakterze dzięki zastosowanej melodyce i artykulacji. Utwór jest bardzo trudny technicznie i wymaga od wykonawcy biegłości i sprawności palców.

Ostatnim dziełem opisanym w pracy jest *Suita na wiolonczelę solo* – wirtuozowski utwór trzyczęściowy nawiązujący do tradycyjnych tańców katalońskich i hiszpańskich. Jest przykładem świadczącym o rozległej wiedzy kompozytora na temat techniki i efektów brzmieniowych. Składa się z trzech części: *Preludio-Fantasia*, *Sardana (Danza)* i *Intermezzo e Danza finale*. Wszystkie wymagają sporych umiejętności technicznych.

Podsumowaniem pracy jest opis i przykłady własnych etiid autorki niniejszej rozprawy doktorskiej. Są one inspirowane wybranymi fragmentami z *Suity na wiolonczelę solo*, które według autorki są najbardziej charakterystyczne dla Gaspara Cassadó. Ich systematyczne ćwiczenie pozwala na większą łatwość w wykonywaniu *Suity* i innych dzieł kompozytora, jak i głębsze zwrócenie uwagi na poprawne wydobycie oraz kształtowanie dźwięku.

Joanna Kalaga

ABSTRACT

Gaspar Cassadó was a Spanish cellist, who was performing, composing and creating transcriptions of pieces of other great masters. He was born in Barcelona in 1897 and because his father Joaquim Cassadó was a musician, he engaged with music from the early age. However, he gained most of his music knowledge and cello skills from Pablo Casals, who was his teacher and friend for many years, apart from the period of short dispute during World War II. Cassadó was performing all over the world, among others with his wife Chieko Hara, the pianist. He was experimenting with the instrument and invented brand new techniques of bow grip eliminating problems with fluctuation of bridge, which occur because of moisture affecting this element. His most famous music pieces include *Requiebros*, *Suite for cello solo* and *Dance of the Green Devil*. In addition to vast work for cello, pieces for guitar and chamber orchestra are to be found in Cassadó's artistic output. He is also an author of many transcriptions, which involve opuses of more than fifty composers including Chopin, Bach, Brahms, Schubert, Mozart and Debussy.

Specific description of this thesis is preceded by general assumptions of tone design. Starting with the genesis of string instruments, through sound characteristics of cello, to the problems of a technical nature directly influencing the sound design concerning both left and right hands. Statements of cellist like Kazimierz Michalik, Kazimierz Wiłkomirski or Roman Suchecki enable better understanding of this upstanding timbre.

Main subject is based on the analysis of five chosen cello pieces of Gaspar Cassadó, which are included in the thesis and registered on the attached compact disc (key part of this dissertation). Analysis is executed according to harmonic, sonic and articulation ideas of the composer, what reflects in various forms of expression.

The first described piece of Cassadó is *Sérénade*, which combines the character of typical Spanish harmony with romantic esthetics. Since the piece could be treated as stylistic hybrid, the composer allows for different interpretations as well as presents interesting solutions and harmonic suspensions.

The first part of *Sonata nello stile antico spagnolo* illustrates simplicity and reference to baroque sonatas, however the second brings heavy accords of rich and colorful sounds, finally the third part is based on the light theme with variations. The overall concept containing harmonic and sonic diversity represents reference to old music styles, epochs and techniques.

Requiebros is a form of miniature for cello, which perfectly reflects Cassadó's Spanish nature. He applies many ornaments and typical Spanish impressions and, as usual, various sound colorations.

Next piece is also a miniature. *Dance of the Green Devil* has a humorous (almost grotesque) character because of its melodic and articulation. This piece is very challenging in terms of playing technique and requires fluency and efficiency from a performer.

Last discussed piece is *Suite for cello solo* – three-part masterful piece alluding to the traditional Catalan and Spanish dances. It confirms composer's extensive knowledge about techniques and sound impressions. All three parts, *Preludio-Fantasia*, *Sardana (Danza)* and *Intermezzo e Danza finale* demand high level of skills when played.

The thesis is concluded by description and examples of etudes composed by the author. These compositions are inspired by chosen fragments of *Suite for cello solo*, which are probably the most distinctive for Gaspar Cassadó. The regular practice of these pieces will help with music performance of the *Suite* and other pieces of Cassadó as well as will enable deeper understanding of correct sound design.

Gaspar Kalaga

Recenzja pracy doktorskiej mgr Joanny Kalagi

Zleceniodawca recenzji

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach, Rada Wydziału Wokalno – Instrumentalnego, pismo z dnia 26 stycznia 2018 roku, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy z dnia 14.03.2003 roku tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. 2014, poz 1852)

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 04.12. 2014 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pani **mgr Joanny Kalagi** przewodu na stopień doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka,
- wyznaczenia promotora

Uchwały Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 25.01 2018 roku w sprawie:

- wyznaczenia mojej osoby na recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Joanny Kalagi

W świetle ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. nr 65. poz. 595, ze zmianami Dz. U. nr 164 poz. 1365 z dnia 17.08.2005 r., tekst jednolity art. 6 ust. 1, 3) Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka.

Do nadesłanego mi przez przewodniczącego rady wydziału pisma sygnowanego datą 26 stycznia 2018 roku, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mej osoby recenzentem pracy doktorskiej **Pani mgr Joanny Kalagi pt. Specyfika kształtowania dźwięku i budowania ekspresji w twórczości wiolonczelowej Gaspara Cassadó na przykładzie wybranych propozycji**, została dołączona następująca dokumentacja:

- dokumentacja złożoną przez doktorantkę wraz z pracą doktorską
- uchwała Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego z dnia 04.12.2014 r. w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr Joanny Kalagi
- protokół komisji skrutacyjnej w w. w. sprawie
- uchwała Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego z dnia 04.12.2014 r. w sprawie wyznaczenia promotora w przewodzie doktorskim mgr Joanny Kalagi
- protokół komisji skrutacyjnej w w. w. sprawie
- lista obecności członków Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego na posiedzeniu w

dniu 04.12.2014 r.

- uchwała Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego z dnia 25.01.2018 r. w sprawie wyznaczenia recenzenta w przewodzie doktorskim mgr Joanny Kalagi
- protokół komisji skrutacyjnej w w. w. sprawie
- lista obecności członków Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego na posiedzeniu w dniu 25.01.2018 r.
- lista członków Rady Wydziału Wokalno – Instrumentalnego zaliczanych do minimum kadrowego

Wyniki głosowania w sprawie wszczęcia przewodu doktorskiego mgr J. Kalagi

liczba uprawnionych członków Rady	- 43
liczba obecnych członków Rady	- 26
liczba oddanych głosów	- 26
za wszczęciem przewodu	- 24
przeciw	- 0
wstrzymujących się	- 1
głosów nieważnych	- 1

Wyniki głosowania w sprawie wyznaczenia promotora w przewodzie doktorskim mgr J. Kalagi

liczba uprawnionych członków Rady	- 43
liczba obecnych członków Rady	- 26
liczba oddanych głosów	- 26
za wyznaczeniem promotora	- 24
przeciw	- 0
wstrzymujących się	- 2
głosów nieważnych	- 0

Wyniki głosowania w sprawie wyznaczenia mej osoby na recenzenta

liczba uprawnionych członków Rady	- 55
liczba obecnych członków Rady	- 39
liczba oddanych głosów	- 38
za wyznaczeniem recenzenta	- 38
przeciw	- 0
wstrzymujących się	- 0
głosów nieważnych	- 0

Niniejszym stwierdzam, że w świetle ustawy z dnia 14 marca 2014 roku art. 14 ust. 2 pkt. 2, Rada Wydziału podjęła prawomocne uchwały o wszczęciu przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka dla Pani Joanny Kalagi; oraz o wyznaczeniu promotora i mej osoby na recenzenta w tym samym postępowaniu przewodowym.

Podstawowe dane o kandydatce

Pani Joanna Kalaga urodziła się 3 kwietnia 1985 roku w Katowicach. Naukę gry na wiolonczeli rozpoczęła w wieku 7 lat w Szkole Muzycznej I-go stopnia im. St. Moniuszki w Katowicach. Edukację muzyczną kontynuowała w Państwowej Ogólnokształcącej Szkole Muzycznej II-go stopnia w klasie mgr Małgorzaty Ślęzak. Studia muzyczne, w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach pod kierunkiem prof. Bernarda Poloka a następnie dr. hab. Piotra Janosika, ukończyła w 2009 roku z wynikiem bardzo dobrym. Swoje umiejętności doskonaliła również podczas kursów muzycznych prowadzonych przez: Kazimierza Michalika, Alberta Skocica, Roberto Trainiego, Piero Massę, Szymona Krzeszowca, C. Raichardta. Już podczas studiów wykazywała zainteresowanie kameralistyką, co zaowocowało podjęciem Studiów podyplomowych w Akademii Muzycznej w Katowicach w specjalności – zespół kameralny. Kolejnym potwierdzeniem determinacji w podnoszeniu swych kwalifikacji, było

rozpoczęcie Studiów III-go stopnia w specjalności – wiolonczela.

Działalność artystyczna mgr J. Kalagi skupia się głównie wokół uprawiania muzyki kameralnej i orkiestrowej. Od 2004 roku współpracowała z takimi orkiestrami jak: Orkiestra Muzyki Nowej, Zespół Pieśni i Tańca Śląsk, Orkiestra Kameralna Zagłębia Dąbrowskiego, Orkiestra Festiwalu Ave Maria, Orkiestra Archetti. Pani J. Kalaga jest również menadżerem i wiolonczelistką kwartetu smyczkowego „Dell'arte”. Od 2011 roku prowadzi działalność pedagogiczną w Akademii Muzycznej im. K. Szymanowskiego w Katowicach, realizując zajęcia wspólnie z dr. hab. Piotrem Janosikiem prof. AM.

Ocena pracy doktorskiej

Praca doktorska Pani mgr Joanny Kalagi pod tytułem **Specyfika kształtowania dźwięku i budowania ekspresji w twórczości wiolonczelowej Gaspara Cassadó na przykładzie wybranych kompozycji** składa się z dwóch komplementarnych elementów: dzieła artystycznego oraz jego opisu. Konstrukcja pracy stanowi logicznie przemyślaną całość, obie jej części pozostają ze sobą w ścisłym związku. Autorka dokonała wnikliwej analizy wybranych utworów wielkiego wirtuoza wiolonczeli i kompozytora Gaspara Cassadó, pod kątem ich walorów brzmieniowych i ekspresyjnych. Temat pracy doktorskiej jest wynikiem autentycznego zainteresowania autorki pedagogiką. Prezentowane przez Nią kompozycje, należące do „kanonu literatury wiolonczelowej”, stanowią ważne ogniwo w procesie dydaktycznym zarówno na szczeblu licealnym, jak i akademickim. Opiniowana przeze mnie praca stanowi znakomite źródło wiedzy dla wiolonczelistów podejmujących się wykonania utworów G. Cassadó, jak również ich pedagogów.

Dzieło artystyczne obejmuje:

- Gaspar Cassadó – *Serenada*
- Gaspar Cassadó – *Sonata nello stile antico spagnolo*
- Gaspar Cassadó – *Requiebros*
- Gaspar Cassadó – *Taniec zielonego diabła*
- Gaspar Cassadó – *Suita na wiolonczelę solo*

Płyta spełnia wszelkie standardy dotyczące profesjonalnego nagrania. Jakość dźwięku jest bardzo dobra a proporcje pomiędzy wykonawcami właściwe.

Wysłuchanie nagrania pozwala postrzegać doktorantkę jako wiolonczelistkę wszechstronnie utalentowaną i rzetelnie wykształconą. Odpowiedni dobór repertuaru pozwolił Jej zaprezentować wiele walorów wykonawczych. Na szczególną uwagę zasługują takie elementy instrumentalnego rzemiosła jak: ogólna dbałość o estetykę dźwięku, właściwa emisją dźwięku, dobra intonacja, szeroki wolumen dynamiczny, ekspresyjny, świadome wykorzystanie wibracji, która nadaje brzmieniu określoną barwę, oraz subtelne stosowanie techniki *portamento*. W zakresie szeroko rozumianej interpretacji, Pani Joanna Kalaga prezentuje wykonania bazujące na wnikliwej analizie partytury, co świadczy o chęci oddania intencji kompozytora, nadając im równocześnie rys własnej, indywidualnej wrażliwości emocjonalnej. Sugestywnie oddaje odmienny charakter poszczególnych utworów, tworząc zróżnicowaną, barwną kreację muzyczną. Wysoko należy ocenić również poziom współpracy z pianistą. Pewne wątpliwości może budzić mało błyskotliwa artykulacja w *Tańcu zielonego diabła* oraz zbyt ciche pizzicato w III części *Sonaty nello stile antico spagnolo*. Zastrzeżenia te nie wpływają jednak znacząco na ogólną, pozytywną ocenę nagrania, którego kształt świadczy o profesjonalizmie i artystycznej dojrzałości doktorantki.

Koncepcja dzieła artystycznego bardzo dobrze koresponduje z treścią dysertacji. Analiza dzieł G. Cassadó dała podstawę do zrozumienia zróżnicowanych form muzycznych oraz trafnego uchwycenia charakteru kompozycji. Treści zawarte w części opisowej autorka ujęła w w trzech rozdziałach. W pierwszym z nich, przedstawia sylwetkę kompozytora, skupiając się, nie na suchych faktach biograficznych, lecz na ukazaniu jego relacji z osobistościami ówczesnego świata muzyki. Nauka gry u Pablo Casals (późniejszy konflikt z mistrzem), studia kompozytorskie, które odbywał wspólnie z M. Ravelem, M. de Fallą, kontakty ze „śmietanką” muzyczną Paryża – wszystko to miało znaczący wpływ na osobowość artystyczną kompozytora i wiolonczelisty.

Interesujący jest również opis charakteryzujący grę Cassadó.

Część główną pracy stanowi rozdział drugi, w którym doktorantka poddaje dokładnemu oglądowi, reprezentatywnie dla twórczości wiolonczelowej kompozytora, utwory. Stosując uniwersalne metody badawcze klasyfikuje poszczególne kompozycje. Wnikliwa analiza pod kątem treści harmoniczej, melodycznej, struktury dźwiękowej, artykulacyjnej etc. jest podstawą do określenia charakterystycznych cech utworów, oraz ustalenia środków instrumentalnych służących uzyskaniu określonego rodzaju ekspresji muzycznej. Dopełnieniem dysertacji jest rozdział trzeci, zawierający propozycje autorskich etiud, których idea narodziła się podczas pracy autorki nad *Suitą na wiolonczelę solo*.

Przeprowadzone przez mgr J. Kalagę badania cechuje wnikliwość i profesjonalizm. Autorka wykazała się w nich szeroką wiedzą ogólnomuzyczną. O wartości pracy stanowi szerokie wykorzystanie materiałów źródłowych, źródeł internetowych oraz liczne tłumaczenia.

Doktorantka posługuje się w pracy poprawną polszczyzną, myśli formułuje jasno i czytelnie. Czuję się jednak zobowiązany do stwierdzenia, że w tekście odnalazłem kilka zwrotów i określeń noszących znamiona „skrótów myślowych” czy mowy potocznej. Ponadto w rozdziale I niezrozumiała wydaje się być informacja o tym, że G. Cassadó, jako członek tria fortepianowego, miał debiutować wykonując z Orkiestrą Filharmonii Nowojorskiej *Koncert D – dur* J. Haydna. Zastrzeżenia te mają jednak charakter marginalny. Praca spełnia wszelkie wymagania pod względem edytorskim. Przypisy, przykłady nutowe oraz ilustracje zostały wplecione w tekst prawidłowo, co czyni z opisu i dzieła artystycznego, wartościowe przedsięwzięcie naukowo – artystyczne.

Konkluzja

Reasumując należy stwierdzić, że Pani mgr Joanna Kalaga jest wysokiej klasy artystką i wszechstronnie wykształconym pracownikiem nauki. Jej praca doktorska, dzięki starannie dobranym środkom badawczym i sztuce wykonawczej rozwiązuje w sposób wyczerpujący przedstawioną problematykę. Całokształt osiągnięć artystycznych i naukowych doktorantki stanowi znaczący wkład w dyscyplinę muzyczną. **Niniejszym stwierdzam, iż praca doktorska Pani mgr Joanny Kalagi spełnia wymagania art. 13 Ustawy z dnia 14.03. 2003r.**
Pracę doktorską Pani Joanny Kalagi przyjmuję bez zastrzeżeń.

dr hab. Maciej Mazurek prof. AM

Warszawa 15 marca 2018 roku

Podstawowe dane osobowe Recenzenta

Prof. dr hab. Tomasz Strahl

Dziedzina sztuki muzyczne

Dyscyplina artystyczna: instrumentalistyka

Zlecniodawca opinii

Akademia Muzyczna im. Karola Szymanowskiego w Katowicach Rada Wydziału Wokalno-Instrumentalnego, zlecenie podjęte na podstawie Ustawy dnia 14 marca 2003 roku, tekst jednolity o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki Dz.U.2014 poz.1852

Dotyczy

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Instrumentalnego Akademii Muzycznej im. Karola Szymanowskiego w Katowicach z dnia 4 grudnia 2014 roku w sprawie

- wszczęcia na wniosek Pani mgr Joanny Kalagi przewodu doktora sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka. Wyznaczono recenzentów w tym prof. dr hab. Tomasza Strahla

W świetle Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki Rada Wydziału posiadała uprawnienia do prowadzenia przewodu doktorskiego na stopień doktora w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej instrumentalistyka .

Podstawowe dane o Kandydacie

Mgr Joanna Kalaga w 2004 roku ukończyła Państwowe Liceum Muzyczne im. Karola Szymanowskiego w Katowicach w klasie wiolonczeli mgr Małgorzaty Ślęzak a w roku 2009 uzyskała dyplom Katowickiej Akademii Muzycznej kończąc studia magisterskie w klasie wiolonczeli prof. Piotra Janosika z oceną bardzo dobrą. Obecnie od kilku lat współpracuje z prof. Piotrem Janosikiem prowadząc zajęcia ze studentami. Swoje umiejętności doskonaliła także na kursach mistrzowskich pod kierunkiem takich Mistrzów jak :Kazimierz Michalik ,Klaus Storck, Kraus Reichardt, Pierro Massa. Brała udział w konkursach wiolonczelowych, między innymi w Międzynarodowym Konkursie im. M. Spisaka, gdzie wystąpiła w półfinale. Ponadto od 12 lat jest wiolonczelistką kwartetu smyczkowego Dell"Arte ,jak również współpracuje z

orkiestrą muzyki nowej ,orkiestrą Zagłębia Dąbrowskiego, Orkiestrą archetti. Od kilku lat jest także pedagogiem PSM I stopnia im.G. Bacewicz w Jaworznie.

OPINIA

Praca doktorska Pani mgr Joanny Kalagi składa się z dzieła artystycznego zarejestrowanego na nośniku elektronicznym utworów wiolonczelowych Gasparo Cassado oraz jego opisu będącego integralną częścią dzieła artystycznego. Zarejestrowane utwory obejmują :

- 1.Serenada
- 2.Sonata nello stile anticol spagnuolo
- 3.Requiebros
- 4.Taniec zielonego diabła
- 5.Suita na wiolonczelę solo

Partię fortepianu realizuje Zbigniew Raubo oraz Katarzyna Makowska.

Zarejestrowane utwory reprezentują na ogół wysoki poziom artystyczny. Cechuje je prawidłowe ujęcie budowy formalnej, agogiki, zróżnicowanie dynamiczne, umiejętne kształtowanie dźwięku, bogaty wyraz artystyczny, właściwe ujęcie stylistyczne tego bardzo specyficznego repertuaru wiolonczelowego oraz ogólna inteligencja i wrażliwość muzyczna a także pasja twórcza. Wymienione wyżej cechy podbudowane są dobrym warszatem wykonawczym Doktorantki, który cechuje: prawidłowa intonacja, umiejętność wykonywania dwudźwięków, nieskrępowana wibracja, technika pizzicato, umiejętność kształtowania wielobarwnego dźwięku, sprawna technika artykulacji prawej ręki jak i niezależnej od niej ręki lewej. Słuchając interpretacji wyżej wymienionych utworów nie można nie zauważyć, iż wyraz artystyczny wynika nie tylko ze zdolności instrumentalnych Doktorantki ale również jest rezultatem wnikliwych studiów oraz głębokiej wiedzy teoretycznej związanej ze specyficznym kolorytem stylistycznym utworów Gaspara Cassado. Utworami, które wywarły na mnie największe wrażenie są: Requiebros gdzie Doktorantka zachowała równowagę między budową formalną a dowolnością interpretacji wynikającą z tekstu. W utworze tym mamy mocno podkreślony hiszpański charakter utworu oraz nacisk na właściwe ukazanie aspektu harmonicznego. Drugim utworem, który oceniam bardzo wysoko jest Suita na wiolonczelę solo, w którym Doktorantka konsekwentnie od początku do końca zbudowała logiczną strukturę formalną oraz polifoniczną. Utwór Taniec zielonego diabła wykonany jest moim zdaniem poprawnie ale zachęcam Doktorantkę do wykonywania go w bardziej wirtuozowskich tempach i wyostroznej artykulacji. W pozostałych kompozycjach chcę podkreślić duży walor kameralny oparty na zasadach partnerstwa wykonawczego w muzyce.

Opis dzieła artystycznego zawiera 3 rozdziały. W rozdziale pierwszym Doktorantka opisuje niezwykle starannie biografię oraz twórczość artystyczną Gaspara Cassado. Wynika z niej iż choć droga artystyczna i życiowa artysty nie była pozbawiona wielu zakrętów muzycznych i tych które wynikały z trudnej historii Jego kraju i tragedii drugiej Wojny Światowej, tym nie mniej przebija z tego opisu wielkość Artysty i Kompozytora, który przecież napisał tak bardzo wiele prawdziwie wiolonczelowych kompozycji. O Jego wielkości świadczy fakt, iż utwory te aż po dzień dzisiejszy cieszą się niesłabnącą popularnością wśród młodzieży wiolonczelowej

na całym świecie. Rozdział drugi o charakterze metodyczno- analitycznym zawiera analizę formalno-harmoniczną wybranych kompozycji Gaspara Cassado. Rozdział ten zawiera również pewien rys rozwoju historii wiolonczeli na świecie a także spis kompozycji kompozytora, opis interpretacji Jego dzieł. Rozdział III jest rozdziałem metodycznym, w którym Autorka opisuje ćwiczenia Gaspara Cassado dotyczące techniki wiolonczelowej a także swoje autorskie etiudy jako przykład prac nad utworami Cassado. Ćwiczenia te mają na celu przezwycięzenie najtrudniejszych problemów wykonawczych z zachowaniem jakości dźwięku. Mimo, iż w pracy zauważyłem kilka drobnych błędów drukarskich jak również nad pewnymi wątkami metodycznymi Autorka mogła by zastanowić się bardziej dogłębnie, tym nie mniej należy podkreślić unikalność tej pracy ,bowiem po raz pierwszy w Polsce ważny rozdział historii wiolonczeli 20 wieku jakim jest twórczość Gaspara Cassado została opracowana tak starannie. Należy ponadto podkreślić bardzo staranne edytorstwo tekstu pracy , dobrą stronę estetyczną oraz bogatą kwerendę źródeł zagranicznych, które znacznie wzbogacają naszą wiedzę o czasach minionych i epoce muzycznej Gaspara Cassado. Liczne cytaty naukowe oraz bibliografia są cennym uzupełnieniem wiedzy na temat twórczości kompozytora. Tym samym praca posiada bardzo duży walor edukacyjny.

Konkluzja

Praca naukowa mgr Joanny Kalagi dzięki dobremu warsztatowi badawczemu, rzetelnej sztuce wykonawczej oraz horyzontom intelektualnym w sposób bogaty i profesjonalny przedstawia problematykę twórczości Gaspara Cassado. Tym samym przyczynia się do zrozumienia idei muzyki europejskiej 20 wieku. Niniejszym stwierdzam, iż Doktorantka wykazała się głęboką wiedzą teoretyczną oraz umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób Doktorantka rozwiązała założenia artystyczne i spełniła bez zastrzeżeń wymagania art. 13 ust. 1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 roku. Pracę doktorską mgr Joanny Kalagi przyjmuję oraz wnioskuję o dopuszczenie jej do publicznej obrony.

Tomasz Szalay